

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 7.

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 16. februar 1946.

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

20. árg.

Mannagongdin í føroyskum politikki

S. P. úr Konoy gav okkum í tala síni á javnaðarmannaveitslu í Gøtu eina goða mynd av okkara Løgtingi hesa tíð, klandurspolitikkurin er farin fram millum báðar flokkarnar, Sambands- og Sjálvstýrisflokkinn.

Vit siggja borð í lögtingshólini, har báðir flokkarnir sita hvør sínum megin. Teir orðtakast, og orðleikur teirra er altíð heitur. Annar parturin sigur: „Vi maa se Tingene som de er. Vi maa holde os til Jorden og lade være med at beskæftige os med højflyvende Planer. Vi er et fattigt Folk i et fattigt Land uden nævneværdige Fremtidmuligheder.“

Hin aftur á móti skær á teir stóræru streingirnir og talar um, hvussu gott vit hava í at bregða. Nørskar víkingar og frimenn.... Tróndar-tíðin, tá ið Føroyingurin raddi fyri egnum bugvi og ikki lútaði fyri nøkrum.... Orðstreymurin rekur higar og hagar, og hann tekur alt við sær. Hvørt skilgott uppskot fer hann avstað við, og einki liggur eftir. Ti hetta er bert ein leikur við orðum. Skulu menn roynast, og skal tað verða tosað um verunligar broytingar, ið bótta kundu um ólagalig viðurskiftir og vánalikkindi, so eru hesir leikarnir samdir. Teir eru samdir í, at alt skal vera spæl og orðadráttur, og vit skulu standa, sum vit standa. Soleiðis var tað, tá hinir, sum nú eru farnir, raddu fyri borgum, og soleiðis tyktist atburðurin at vera hjá teimum yngnu, ið nú hava tikið við aftur.

Javnaðarflokkurin legði inn á ting eitt uppskot, sum hann nevndi „Arbeiði til øll á sjögvi og landi.“ Hetta uppskotið var ein tættur til hann brennandi spurning sum hevur verið og er dagin í dag líka brennandi: hvussu vit úr landi okkara og av sjónum kunnu vinna fram slíkar lýsmøguleikar, at livandi kann vera í hesum landi hjá tí fólki, sum her býr.

Tá ið kríggið kom, hövdu vit ein gamlan skipaflofta, ið forloðaður var, og ikki kundi geva breyð til teirra, ið starvast skuldu við honum og á honum. Endurnýggjan av hesum skipaflofta hevði í mong ár verið hövudstjakevnið bæði í blóðnum og á Tingi; men hesum orð- og skriftleiki var einki komið burtur úr. — Vinnulíkindi undir krignum lagadu seg tó so væl, at hesin gamli skipaflofti gav monnum góðan vinning. Men meðan hann legði pening inn, týndist eisini nógv burtur av honum, so spurningurin at bóta um missirnar og samstundis nýgera gjørdist ikki minni livandi so hvørt sum tíleidd.

Hetta var sjógvurin; men á landi tórvaðist og tórvar ikki minni umhøtt. Jarðabrúkið gongur enn sum fyri öldum síðani og gevur einki av sær. Idnaður, sum onnur lond eru komnir so áleiðis við, er so at siga ikki royndur her. Tað var tí í hesum nevnda uppskoti frá Javnaðarflokkinum flutt fram, at landið skuldi taka sær um reiggj og fara undir hesi stórmál. Skera iðgjøgnum alt tjakið og tosið og lata byggja skip, gera plan fyri, at landbúnaðurin kundi koma á eitt nútíðarstígt nakað javnbjóðis øðrum londum og so kanna møguleikar fyri idnaði og aðrari vinnu. Men um hesi mál kundi verða framd, átti landið at fáa sær

stóran pening undir hond, og her var tað serliga kríggságoðin, hugur var festur á. Vinnuennin hövdu sum nevnt vunnið nógv kríggstíðina, og landið skuldi lán fyrst og fremst henda kríggsvinning at byggja vinnuvegir upp við. Landið skuldi so ikki á kommunistiskan hátt sita um vinnuvegirnar og stýra teimum, teir skuldu sum vanligt havast undir hond av tí „privata initiativinum“. Tað var bert ein heildarplanur, landið skuldi gera og standa fyri, síðan skuldi alt til einstaklingarnar at arbeiða við og loysa út aftur.

Øll vita, at báðir flokkar á Tingi vundu bakið til uppskotið, yftu øxl og gjórdu hin vanliga leikin burtur úr tí.

Samgonguflokkarnir á íslenska Altingi fóru um sama mundi undir ein líknandi plan, men hetta var tagt burtur í Føroyum.

Ikki eingang teir, sum altíð eru so knappar at leggja okkum Ísland fram sum fyrmynd, tóku hetta stíg teirra upp á tungu.

Men nú í hesum dögum spókir tað aftur. „Dagblaðið“ leggur undan við eini langari frágreiðing og sigur, at teirra menn hava viðgjørt málið og givið tí eitt annað snið, sum er mangar ferðir betur og gevur so hinum flokknum ábreiðslur fyri, at teir ikki hava stýðjað hetta frálíka uppskot. Tað sæst av hesum, at Fólkaflokkurin hevur havt varðgan av, at uppskotið hevur fingið viðhald hjá fólki, og so skulu teir sum góðir sjálvstýrismenn hava tikið tað undir hond men upp á kvamsvís ullaftan at meina nakað í álvára við tí og leggja tað fram í einum vanskeplaðum og avlagðum skapi. „Dimmaketting“ er ikki sein, hon er av, at „Dagblaðið“ á baki og gevur í háandi, erpnum orðum sínar viðmerkningar til málið: „... iigennemførligt i et demokratisk Retssamfund ... gøre Færoerne til en kommunistisk Stat...“ o. s. frv. — Allar hesar ræðslumyndirnar, ið vanligar plægdu vera frá teirri síðuni. Vit gerast til eitt ránsmannaból, lógloysi fer at ráða, alt rapar út av, samfelag og alt fer til grundar. Tað verður ein ruðuleiki og eitt kaos, um teir bjartskygdu og viðskygdu Sambandsmenn ikki taka sær um reiggj og leiða fólkið á beint, so tey nýta sít forna, gamla skil aftur.

Og hin vísi, rettskerdi „Tingakrossur“ roynir so sannlíga at darla uppi í hinum og leggur mentuna afturat. Orðini eru so meinlík „Dimmaketting“, at ein skuldi trúð Gamla Sjálvstýri var farið hagar at ganga í skúla. ... Kundi fingist eitt sindur av skili burtur úr, men eingin undirbygging. ... Sjálvandi eitt leyst krotusmiðuverk. ... Onkur av hesum hegnigu gomlu monnum skuldu havt verið hjásettur at sett skrástívarar undir. Teir tykjust ofta at hava nógvur leysar skrástívarar, men tíverri sýnist ongatíð nakar bygningur at standa. — Og so harmast bláðið um tann sjónleik, ið fórdur verður fram í hesum dögum; men ivingasamt er, um ikki sami sjónleikur hevði verið spældur, um aðrir menn høvði frá komu á leikpallin. —

Vit siggja aftur av hesari manngongd og av lyndinum í álopinum, at politiskir flokkar í Føroyum í so mongum førum — og helst tí týdingarmesta — eru ikki so heilt

Lýsing.

At býráðið hevur samtykt hesa reglugerð viðvíkjandi stikkleidningssíkingum:

1. Fólk skulu, tá ið stikkleidningssíkingar eru brotnaðar, *boda elektricitetsverkinum frá*, og ikki innstallatørum.
2. Innstallatørnir hava skyldu til, tá ið verkið heitir á teir, at íseta stikkleidningssíkingar fyri fólk frá kl. 18 til 23 og frá kl. 7 til 9 morgun, umframt sunnudagar. Viðvíkjandi sjúkrahúsinum, politistøðini, posthúsinum, telefon- og telegraistøðunum, læknum, virkum ið arbeiða um náttina og øðrum plássum har ljós er neyðugt, hava innstallatørnir hesa skyldu alla náttina. *Hesi undir grein 2 nevndu arbeiðir verða gjørd fyri fólks egnu rokning.*
3. Um dagin (gerandisdagar) ísetur elektricitetsverkið síkkringar fyri fólk, tá ið bóðað verður frá millum kl. 9 og 18 og eru *hesi arbeiði fyri elektricitetsverksins rokning*, verður her gjørt kunnigt.

Tórshavnar býráðs elektricitetsnevnd, 14. februar 1946.

SS Smiril's ketilreinsan

verður útsett eina viku. Farið verður til Suðuroyar sunnudagin 24. og norðuraftur mánaðagin 25. februar. Síðani ketilreinsan til leygardagin 2. mars.

Smiril's administrator.

ósamdir. Tað er bara ein orðleikur, ein turnering, ið fer fram. Allir siga seg vilja bóta sjúkurnar í tí føroyska samfelagnum, men allir mala rundan um tað, ið feitar, og sjúklingurin liggur við sama lag. Soleiðis hevur verið, síðani føroyskur politikkur var skaptur. Teir gomlu sögdu seg vera visar og ikki vilja taka eftir nøkrum nýggjum, einki skuldi broytast. Forfedrarnir hövdu lívað soleiðis, vit skulu eisini líva á sama hátt. Slíkir munnfittir óvitar skuldu ikki vága sær at kera uppá royndar menn.

Allir politiskir flokkar í landinum hava tað á stevnukrá síni, at teir vilja bóta um og uppbygja vinnulívið. Men hvussu skal landið kunna gera tað og standa fyri tí, tá ið peningurin ikki er, og menn ikki vilja ganga til radikalar vegir fyri at fáa pening. So er stevnukráin einki annað enn glógvandi orð at veitra fyri veljarum við.

So eitt afturat: Undirgrava virðingina fyri tí almenna og álitið til landsins stýri. Tað gav at býta, hvussu fólk og peningastovnar tóku undir tað fríviljiga lanið, ið útbjóðað var. — Mátti strúka ættanina, tí eingin vildi lán Løgtinginum henda peningin, og tó svam landið í pengum, og menn hava havt ráð at taka fyri milliónum av krónum í brennivíni úr útlandinum foruttan stórmongdir av øðrum ónyttuvörum. Og mest tí at fólk okkara serliga hesa tíð hevur verið uppvant til at siggja við rongum eygum og ringum tannabiti at øllum tí, tað almenna, landabiti, fer at takast við. Betri og greiðari var so at havi tað í stevnukrá síni, at slíkt tókst eitt ting ikki við. Slíkt var kommunistiskt og sömli seg ikki fyri demokratiskt land. Tað var jú tað privata fyrirtaksemið, tað privata initiativ, ið her á landi hevði vinnulívið í hondum og var sett at greiða fer flákjurnar. Eitt annað verður so, at okkara privata initiativ sýnist ikki at hava verið ella at vera fært at fáa vinnu-

veginar upp á fótur, so arbeiði kann verða til øll, og landið tí var noytt at farið undir hesa uppgávu. — Men leikurin, sum er so gamal, og nú er til tónatost allastaðni bæði burtur og heima, fer fram á sama hátt. Keglaskot „vi fattige Folk udi Færø“, og so hea og vanvirða bóttingaruppskotini, ið sett verða fram. Ti tað er ikki bein hera „paa Bjerget“. — Gamli Holberg kundi fingið væl burtur úr slíkum tilfari.

Tíðindi úr Keypmannahavn.

Sunnudagin 10. í h. fekk undirritaði telegram frá P. M. Dam og sigur hann m. a.:

»Tingingarnar tykjust at draga leingi út«.

Ja, hetta var altíð væntandi. Sambandsmenn vilja einki, og fólkaflokkurin vil heldur einki.

Hvussu skal ein vænta, at rikmenn vilja hava nakað sjálvstýri, sum kostar pening.

Annars biður Dam meg lata menn vita, at enn er einki avgjørt um statsskipinini, nær tey kunna koma, men væntar hann skjótt at kunna geva nærri frágreiðing. Hetta seinasta vegna tess at ymsir menn hava spurt Dam; men fyrr enn um 14 dagar verður einki vist at kunna siga.

J. H. Danbjerg.

2 sykluhjól

eru til sølu.

Prentsmj. v. á.